

Metodické centrum UMB pre Slovákov žijúcich v zahraničí

Didaktický kurz pre pedagógov zo slovenských škôl v zahraničí

Podpora kapacít a transfer inovatívnych didaktických metód

Forma konania: online

Odborné pedagogické a organizačné zabezpečenie: Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici (Filozofická fakulta, Fakulta prírodných vied, Pedagogická fakulta, Rektorát UMB)

Termín: 24. – 29. 5. 2021

Rozsah: 30 hodín (5 x 4 hodiny + 1 x 10 hodín)

Počet účastníkov: podľa záujmu

Cieľové skupiny: pedagógovia 1. a 2. stupňa základných škôl z krajanského prostredia

Predpokladané zloženie skupiny frekventantov:

- učitelia dejepisu
- učitelia zemepisu
- učitelia matematiky
- učitelia výtvarnej výchovy
- učitelia 1. stupňa so záujmom o niektorú z uvedených špecializácií

Cieľ kurzu: Kurz ponúkne účastníkom možnosť posilniť svoje kompetencie v oblasti odbornej didaktiky všeobecnovzdelávacích predmetov v slovenskom jazyku.

Anotácia:

Didaktický kurz umožní účastníkom získať nové poznatky o aktuálnych metodologických trendoch v oblasti odbornej didaktiky všeobecnovzdelávacích predmetov. Zároveň vytvorí priestor na výmenu skúseností medzi rôznymi skupinami expertov v oblasti didaktiky : a) pedagógmi pôsobiacimi v školách s vyučovacím jazykom slovenským v zahraničí ; b) pedagógmi slovenských ZŠ; c) didaktikmi zo slovenského univerzitného prostredia zameriavajúcimi sa na prípravu študentov učiteľstva a učiteľov z praxe

Práve výmena skúseností je kľúčovou aktivitou vzájomného učenia, ktorá umožní rozšíriť si odborný rozhľad a získať podnety pre reflexiu a následnú inováciu svojej vlastnej didaktickej práce. Kurz je tiež vhodnou platformou na vytvorenie väzieb medzi jednotlivcami a inštitúciami s vyhlídkou ďalšej spolupráce.

Metódy: prednášky, diskusie, pozorovanie, autoreflexia

Materiál pre frekventantov:

- odborná literatúra a bibliografia
- glosár odbornej didaktickej terminológie

Výstupy:

- vstupný a výstupný dotazník (mapovanie potrieb/hodnotenie kurzu/sebahodnotenie)
- portfólio didaktických sekvencií a materiálov z uskutočnených workshopov
- certifikát o absolvovaní vzdelávacej aktivity

Rámcový obsah kurzu:

I. ODBOROVÁ DIDAKTIKA (30 h)

- **rámcové vstupy pozvaných prednášajúcich** – expertov na didaktiku slovenčiny ako materinského/cudzieho jazyka; na inovatívne didaktické metódy s využitím jazyka ako nástroja na sprostredkovanie odborného obsahu; na tvorbu didaktických produktov.
- **odborné semináre** zamerané na odborovú didaktiku všeobecnovzdelávacích predmetov, v spolupráci s príslušnými katedrami UMB (20 h)

- **výmena skúseností zo vzdelávacieho procesu na hodinách vybraných všeobecnovzdelávacích predmetov** v prostredí SR a v slovenských školách v krajskom prostredí za účasti učiteľov zo škôl v SR (4 h),
- **odborná diskusia na tému špecifik online vzdelávania na Slovensku aj v slovenských prostrediach v jednotlivých krajinách** - s možnosťou otvorenej diskusie s cvičnými učiteľmi zo škôl s cieľom výmeny skúseností a aktívnej reflexie realizovaných aktivít na oboch stranách (6 h)

II. INTERKULTÚRNE KOMPETENCIE

- tvorivé dielne v spolupráci so Stredoslovenským osvetovým strediskom – online formy vzdelávania
- kultúrne podujatie z aktuálnej online ponuky na Slovensku

Odborný garant vzdelávacej aktivity: doc. PhDr. Katarína Chovancová, PhD.

Pedagogický tím:

PaedDr. Bohuslava Gregorová, PhD.

doc. PaedDr. Miroslav Kmet', PhD.

Mgr. Vladimír Kobza, PhD.

doc. PaedDr. Mária Lalinská, PhD.

PaedDr. Renáta Pondelíková, PhD.

doc. PhDr. Ivan Šuša, Ph.D.

Mgr. Monika Zázrivcová, PhD.

Metodické centrum UMB pre Slovákov žijúcich v zahraničí

PROGRAM KURZU

Didaktický kurz pre pedagógov zo slovenských škôl v zahraničí „Podpora kapacít a transfer inovatívnych didaktických metód“

Pred začiatkom kurzu

Pred samotnou realizáciou didaktického kurzu bude účastníkom sprístupnené úložisko dokumentov v systéme Moodle. Rovnako budú mať k dispozícii výber odporúčanej didaktickej literatúry a námety na reflexiu k nosným témam kurzu. Účastníci kurzu budú mať možnosť zdieľať svoje názory na vybrané odborné otázky a vyplnia vstupný dotazník mapujúci ich vstupnú úroveň skúseností, ako aj ich očakávania.

Pondelok 24. 5. 2021

14.00 – 14.10 – otvorenie kurzu a privítanie účastníkov

doc. PhDr. Katarína Chovancová, PhD.

prorektorka pre medzinárodnú spoluprácu a celoživotné vzdelávanie UMB

14.10 – 15.20 – Možnosti didaktického využitia literárneho textu v procese interkultúrneho povedomia

doc. PhDr. Ivan Šuša, Ph.D.

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Filozofická fakulta

Università degli Studi di Bologna, Facoltà di Lettere

(prednáška a diskusia)

15.40 – 16.30 – Intervenčný program čítania s porozumením pre materinský/cudzí jazyk

doc. PaedDr. Mária Lalinská, PhD.

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Filozofická fakulta

(prednáška a diskusia)

16.30 – 17.00 – Medzijazykové vzťahy a didaktická kontextualizácia

doc. PhDr. Katarína Chovancová, PhD., Filozofická fakulta UMB

(workshop)

Utorok 24. 5. 2021 – piatok 28. 5. 2021

14.00 – 15.20 Odborová didaktika – blok I

15.40 – 17.00 Odborová didaktika – blok II

PaedDr. Renáta Pondelíková, PhD., Katedra výtvarnej kultúry, Pedagogická fakulta UMB

PaedDr. Bohuslava Gregorová, PhD., Katedra geografie, Fakulta prírodných vied UMB

doc. PaedDr. Miroslav Kmeť, PhD., Katedra histórie, Filozofická fakulta UMB

Mgr. Vladimír Kobza, PhD., Katedra matematiky, Fakulta prírodných vied UMB

(skupinová práca podľa predmetového zamerania)

Teoreticko-prakticky zamerané semináre pod vedením odborníkov na didaktiku všeobecnovzdelávacích predmetov z katedrií Filozofickej fakulty, Fakulty prírodných vied a Pedagogickej fakulty UMB. Súčasťou 4-dňového nadväzujúceho programu bude aj osobitný vstup zameraný na výmenu skúseností medzi účastníkmi kurzu a učiteľmi zo škôl v SR. Odborovo-didaktické semináre doplní samostatná práca podľa inštrukcií odborníkov zastrešujúcich jednotlivé semináre.

Okrem online práce v oblasti odborovej didaktiky účastníci budú mať tiež k dispozícii audiovizuálny materiál na autonómne štúdium ako východisko pre záverečnú kooperatívnu prácu v sobotnom workshope. Budú mať tiež možnosť zapojiť sa do diskusného fóra zameraného na prípravu kolaboratívnej tvorivej aktivity, ktorá bude nosná v programe posledného dňa didaktického kurzu.

MATEMATIKA – Mgr. Vladimír Kobza, PhD, Katedra matematiky Fakulty prírodných vied UMB

Utorok 25. 5. 2021

Téma: Špecifiká výučby predmetu matematika v SR

Anotácia: V kurze sa zoznámime so špecifikami matematického vzdelávania v podmienkach Slovenskej republiky. Poukážeme na základné východiskové dokumenty ako Štátny vzdelávací program či Školský vzdelávací program, ale aj na špecifiká výučby matematiky v SR, najmä regionálne charakteristiky. Pozornosť venujeme viacerým vzdelávacím programom a činnosti inštitúciám, ktoré zastrešujú vzdelávanie matematiky na celoštátnej, ale aj regionálnej úrovni. Nevynecháme ani pozornosť starostlivosti o talentovaných žiakov, ale aj prácu so žiakmi zo sociálne znevýhodneného prostredia, či detí z marginalizovaných rómskych komunít.

Streda 26. 5. 2021

Téma: Slovné úlohy vo vyučovaní matematiky

Anotácia: V tejto časti sa zameriame na matematizáciu ako proces transformácie reálnych životných situácií do matematického kontextu. Zhodnotíme aké miesto majú slovné úlohy vo vyučovaní matematiky, aké funkcie slovné úlohy plnia a s akými problémami pri ich riešení sa stretávame v praxi. Pri úspešné zvládnutie riešenia slovných úloh je mimoriadne dôležité nadobudnutie postačujúcej úrovne nielen matematickej, ale aj čitateľskej gramotnosti, ktorá je naprieč spektrom podmienok v rámci SR veľmi rozličná, o čom pojednávajú aj predchádzajúce štúdie.

Štvrtok 27. 5. 2021

Téma: Konštruktivistické metódy v matematike

Anotácia: V prednáške ponúkneme základný prehľad dvoch prístupov vo vyučovaní matematiky - klasického transmisívneho vyučovania a perspektívneho konštruktivistického vyučovania. Ukážeme si základné metódy konštruktivistického vyučovania. Dôležité je spomenúť vplyv konštruktivistického prístupu na poznávací proces žiaka, ale aj možnosti uplatnenia tohto prístupu v rámci jednotlivých fáz vyučovacieho procesu. Pozornosť venujeme aj významu zaraďovania podnetných úloh vo vyučovaní matematiky.

Piatok 28. 5. 2021

Téma: Práca s chybou

Anotácia: V tejto prednáške poukážeme na chybu ako významný prvok v procese vzdelávania a jej nezastupiteľné miesto. Predstava chyby ako niečoho nevhodného, čo treba zo vzdelávacieho procesu celkom odstrániť, nie je vhodná. Ukazuje sa, že opak je pravdou a chybu je potrebné vnímať ako prirodzenú súčasť procesu učenia sa. Pozornosť venujeme aj práci učiteľa s chybou žiaka a jej jednotlivým fázam. Chybu vnímame ako dôležitý prvok v procese analýzy žiackych riešení a správna identifikácia chyby a nasmerovanie žiaka k jej uvedomeniu a odstráneniu, je nevyhnutná. Opíšeme aj situácie, v ktorých sa chýb dopúšťajú aj samotní učitelia. Budeme sa venovať aj porovnaniu, aké miesto zastáva chyba v konštruktivistickom, resp. transmisívnom vyučovaní.

VÝVARNÁ VÝCHOVA – PaedDr. Renáta Pondelíková, PhD., Katedra výtvarnej kultúry Pedagogickej fakulty UMB

Utorok 25. 5. 2021

Téma: Didaktické východiská výtvarnej edukácie

Anotácia: Kurikulum, ciele a obsahy VV, pedagogické koncepcie, tvorba úloh, riešenie výtvarných problémov).

Streda 26. 5. 2021

Téma: Projektové vyučovanie výtvarnej výchovy

Anotácia: Výtvarné projekty, výtvarné rady, pojmové mapovanie.

Štvrtok 27. 5. 2021

Téma: Škola v galérii, galéria v škole

Anotácia: Metódy sprístupňovania výtvarných diel v škole a v galérii, galerijné edukačné programy.

Piatok 28. 5. 2021

Téma: Možnosti online vyučovania výtvarnej výchovy

Anotácia: Ukážky, návody, tvorba online hry s tematikou výtvarnej výchovy.

GEOGRAFIA – PaedDr. Bohuslava Gregorová, PhD., Katedra geografie a geológie Fakulty prírodných vied UMB

Podpora kapacít a transfer inovatívnych didaktických metód - hlavným cieľom je rozšíriť odborné vedecké poznatky a digitálne kompetencie učiteľov geografie pôsobiacich na 1. a 2. stupni základných škôl z krajského prostredia. Cieľom je prehĺbiť odborné poznatky a vedomosti učiteľov z vybraných tém geografie ako vedeckej disciplíny, ktoré vhodným spôsobom transformujú do vyučovania geografie využívaním bádateľských metód podporujúcich aktívne žiacke prírodovedné bádanie. Vybrané témy geografie sa dotýkajú všetkých častí krajinnej sféry Zeme, jej prírodných a socioekonomických zložiek v globálnej, regionálnej a lokálnej mierke.

Utorok 25. 5. 2021

Téma: Štúdium geografie na základnej škole – inovovaný Štátny vzdelávací program, vzdelávacie štandardy (výkonový štandard, obsahový štandard), kompetencie žiakov, učebnice.

Metódy vyučovania geografie - projektové, problémové, bádateľské metódy vo vyučovaní geografie na základných školách.

Streda 26. 5. 2021

Téma: Vyučovanie kartografie, planetárnej geografie a fyzickej geografie – zákonitosti litosféry, atmosféry, hydrosféry, pedosféry a biosféry v súvislostiach.

Štvrtok 27. 5. 2021

Téma: Vyučovanie humánnej a regionálnej geografie – témy obyvateľstva, sídel a hospodárstva v regiónoch sveta a na Slovensku.

Piatok 28. 5. 2021

Téma: Vyučovanie miestnej krajiny s podporou digitálnych technológií - základy spracovania geodát a ich vizualizácie v téme vyučovania miestnej krajiny.

HISTÓRIA - doc. PaedDr. Miroslav Kmet', PhD., Katedra histórie Filozofickej fakulty UMB

Utorok 25. 5. 2021

Téma: Slovenské dejiny v čase a priestore

Streda 26. 5. 2021

Téma: Problém etnogenézy Slovákov a reflexie národných dejín

Štvrtok 27. 5. 2021

Téma: Lokálna a regionálna história v kontexte slovenskej Dolnej zeme

Piatok 28. 5. 2021

Téma: Nové výskumy a projekty k dejinám dolnozemskej Slovákov

Sobota 29. 5. 2021

9.00 – 10.20 „Kontextualizácia“ ako súčasť pedagogického diskurzu: čo o nej vieme

doc. PhDr. Katarína Chovancová, PhD. – Mgr. Monika Zázrivcová, PhD.

Filozofická fakulta UMB

(skupinová práca v zmiešaných skupinách naprieč vyučovanými predmetmi)

Pripomenutie a prepojenie poznatkov o kontextualizácii, zvlášť vo väzbe na viacjazyčné školské prostredia. Spätná väzba k dokumentom poskytnutým na samoštúdium. Analýza ukážok kontextualizovaného pedagogického diskurzu prostredníctvom audiovizuálnych dokumentov využitých v online výučbe na rôznych úrovniach (napr. Školský klub RTVS, DECLAME-FLE /dokumenty sprostredkované v slovenskom preklade/, online vzdelávanie MC UMB a i.).

10.35 – 11.55 Workshop I

Kolaboratívna práca. Príprava východísk pre vytvorenie didaktickej sekvencie (v dĺžke 10 – 15 min) s využitím kontextualizovania poznatkov. Navrhnutie vstupných parametrov (cieľová skupina, štrukturovaný didaktický cieľ, metóda/y, forma/y, didaktické pomôcky a nástroje). Pojmová mapa ako východisko k následnému štrukturovaniu obsahu.

12.10 – 13.00 Reflexia

Spätná väzba k workshopu I. Identifikácia problémov a prekážok, vzájomné overenie a porovnanie výsledkov prípravnej fázy. Nevyhnutné korekcie – identifikácia potrieb.

prestávka na obed

14.00 – 15.20 Workshop II

Kolaboratívna práca. Precizovanie obsahu (a formy) didaktickej sekvencie a príprava jej výslednej podoby. Návrh jednoduchých metodických pokynov pre jej realizáciu a vzorového riešenia. Priebežné konzultovanie.

15.35 – 16.55 „Oslava“

Predstavenie hlavných myšlienok, ktoré sú základom navrhnutých didaktických sekvencií a zámerov, ktoré jednotlivé skupiny zhmotnili pri ich koncipovaní. Možnosť predstavenia výsledných podôb didaktických sekvencií a spoločnej diskusie o nich. Vyzdvihnutie pozitívnych výsledkov z práce zmiešaných skupín. Priestor na sebareflexiu.

17.10 – 18.00 Záver

Vyhodnotenie didaktického kurzu a ocenenie účastníkov. Záver didaktického kurzu.

Po skončení kurzu

Po skončení kurzov budú účastníci vyzvaní otestovať vytvorený návrh didaktickej sekvencie vo svojej didaktickej praxi a kriticky zhodnotiť jej úspešnosť. V tomto procese bude k dispozícii na konzultovanie pedagogický tím zastrešujúci didaktický kurz.

Účastníci budú tiež mať možnosť vyplniť výstupný dotazník zameraný na hodnotenie jednotlivých aspektov kurzu, sebareflexiu a zmenu úrovne vlastných kompetencií a ďalších potrieb vo vzťahu k možným nadväzujúcim vzdelávacím aktivitám UMB pre pedagógov.